

ARXITEKTURA QURILISH YO‘NALISHI TALABALARIGA LEKSIK TIL KO‘NIKMALARINI AUTENTIK MATERIALLAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISH

Azimova Dilfuza Sabirovna,

Mirzo Ulug‘bek nomidagi O‘zbekiston Milliy Universiteti tayanch doktoranti (PhD)

<https://doi.org/10.53885/edinres.2024.02.1.017>

Annotatsiya. Tilni bilish arxitektura va qurilish yo‘nalishi bo‘yicha talabalarga ta‘lim berish va ularning kasbiy mahoratini oshirishda muhim rol o‘ynaydi, bu esa o‘z sohasi doirasida samarali muloqot qilish, tushunish va fikrlarni ifoda etish imkonini beradi. Ushbu maqola arxitektura va qurilish dasturlarida talabalar o‘rtasida autentik materiallardan foydalanish orqali leksik til ko‘nikmalarini rivojlantirishning ahamiyatini o‘rganadi. Autentik hayotiy kontekstlardan olingan autentik materiallar talabalarga akademik va kasbiy muvaffaqiyatlari uchun zarur bo‘lgan tegishli lug‘at va atamalarni taqdim etadi. Maqolada til o‘rgatish o‘quv dasturlariga asl materiallarni integratsiyalash strategiyalari muhokama qilinadi va ularning arxitektura va qurilishda ixtisoslashgan so‘z boyligini talabalar tomonidan tushunish, saqlash va qo‘llash imkoniyatlarini oshirish imkoniyatlariga urg‘u beriladi.

Kalit so‘zlar: Autentik materiallar, Leksik til ko‘nikmalari, Arxitektura ta‘limi, Qurilish ta‘limi, Til o‘rgatish, Maxsus lug‘at, Tushunish qobiliyatlari, Madaniy ong, Madaniyatlararo kompetensiya, Pedagogik yondashuvlar

ENHANCING LEXICAL LANGUAGE SKILLS IN ARCHITECTURE AND CONSTRUCTION STUDENTS THROUGH AUTHENTIC MATERIALS

Azimova Dilfuza Sabirovna,

Doctoral student (PhD) of the National University of Uzbekistan named after Mirzo Ulugbek

Abstract. Language skills play an important role in the education and professional development of architecture and construction students, enabling them to communicate, understand and express themselves effectively within their field. This article examines the importance of developing lexical language skills through the use of authentic materials among students in architecture and construction programs. Authentic materials from authentic real-life contexts provide students with the relevant vocabulary and terms they need for academic and professional success. The article discusses strategies for integrating original materials into language teaching curricula and emphasizes their potential to increase student comprehension, retention, and application of specialized vocabulary in architecture and construction.

Keywords: Authentic Materials, Lexical Language Skills, Architecture Education, Construction Education, Language Teaching, Specific Vocabulary, Comprehension Skills, Cultural Awareness, Intercultural Competence, Pedagogical Approaches

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ЛЕКСИЧЕСКИХ НАВЫКОВ У СТУДЕНТОВ АРХИТЕКТУРЫ И СТРОИТЕЛЬСТВА ЧЕРЕЗ АУТЕНТИЧНЫЕ МАТЕРИАЛЫ

Азимова Дилфуза Сабировна,

Докторант (PhD) Национального университета Узбекистана имени Мирзо Улугбека

Абстракт. Языковые навыки играют важную роль в образовании и профессиональном развитии студентов, изучающих архитектуру и строительство, позволяя им эффективно общаться, понимать и выражать себя в своей области. В данной статье рассматривается важность развития лексических языковых навыков посредством использования аутентичных материалов у студентов программ архитектуры и строительства. Аутентичные материалы из подлинного контекста реальной жизни предоставляют студентам соответствующую лексику и термины, необходимые им для академического и профессионального успеха. В статье обсуждаются стратегии интеграции оригинальных материалов в учебные программы обучения языку и подчеркивается их потенциал для улучшения понимания, удержания и применения учащимися специальной лексики в архитектуре и строительстве.

Ключевые слова: аутентичные материалы, лексические языковые навыки, архитектурное образование, строительное образование, преподавание языка, специальный словарный

запас, навыки понимания, культурная осведомленность, межкультурная компетентность, педагогические подходы.

Kirish. Tilni bilish arxitektura va qurilish sohaslarida talabalar uchun muvaffaqiyatning asosi hisoblanadi. Samarali muloqot qobiliyatlari, ayniqsa ixtisoslashgan lug'at va terminologiya sohasida, dizayn tushunchalari, texnik xususiyatlar va loyiha rejalarini sanoatda etkazish uchun juda muhimdir. Biroq, an'anaviy til o'qitish usullari ko'pincha o'quvchilarni ushbu fanlarda muvaffaqiyatga erishish uchun zarur bo'lgan nozik lug'at va til ko'nikmalari bilan jihozlashda qiynaladi.

Ushbu muammoga javoban, ushbu maqola talabalarning arxitektura va qurilish sohasidagi leksik til ko'nikmalarini oshirish vositasi sifatida til o'rgatish o'quv dasturlariga autentik materiallarni kiritishni targ'ib qiladi. Sanoatdagi real hayotiy kontekstlardan olingan autentik materiallar talabalarga domenga xos lug'at, idiomatik iboralar va kasbiy muhitda uchraydigan so'zlashuv so'zlarini o'z ichiga olgan autentik tildan foydalanishni taklif qiladi.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili. Tilni bilish har qanday o'quv fanida muvaffaqiyatga erishish uchun asosiy ko'nikma hisoblanadi va ayniqsa, aniq muloqot muhim bo'lgan arxitektura va qurilish kabi sohalarda juda muhimdir. Autentik materiallarni til o'rgatish o'quv dasturlariga integratsiyalashuvi ushbu ixtisoslashgan sohaslar doirasida o'quvchilarning leksik til ko'nikmalarini oshirish uchun istiqbolli pedagogik yondashuv sifatida paydo bo'ldi. Ushbu adabiyot sharhi arxitektura va qurilish ta'limida asl materiallardan foydalanishga oid mavjud tadqiqotlar va stipendiyalarni ko'rib chiqadi, ularning so'z boyligini o'zlashtirish, tushunish qobiliyatlari, madaniy xabardorlik va umumiy tilni bilishni rivojlantirishdagi samaradorligiga e'tibor qaratadi.

Autentik materiallar tushunchasi ikkinchi tilni o'zlashtirish sohasida paydo bo'lgan, bu erda gazetalar, reklamalar va audio yozuvlar kabi real hayot kontekstlaridan olingan materiallarga ishora qiladi. Autentik materiallar o'quvchilarni autentik tildan foydalanish qobiliyatiga ega bo'lishi uchun baholanadi, ular til xususiyatlari, madaniy nuanslar va autentik muloqot sharoitida uchraydigan nutq qoidalarini o'z ichiga oladi (Braun, 2007)[1]. Til ta'limi sohasidagi tadqiqotlar turli darajadagi va kontekstlarda o'quvchilar o'rtasida tilni o'zlashtirish, motivatsiya va kommunikativ kompetentsiyani rivojlantirishda autentik materiallarning afzalliklarini ko'rsatdi (Peacock, 1997; Richards & Rodgers, 2001)[10].

Arxitektura va qurilish ta'limi kontekstida autentik materiallar turli xil manbalarni, jumladan me'moriy chizmalar, loyiha hujjatlari, sanoat hisobotlari, texnik xususiyatlar, multimedia taqdimotlari va professional yozishmalarni o'z ichiga oladi. Ushbu materiallar talabalarga arxitektura va qurilish sohasida keng tarqalgan maxsus lug'at, terminologiya va nutq namunalari bilan tanishish, ularning til ko'nikmalarini oshirish va ularni kasbiy amaliyotga tayyorlash imkonini beradi (Crespo & Delgado, 2012[3]; Zhang, 2014)[13].

Tadqiqotlar arxitektura va qurilish ta'limida asl materiallardan foydalanish bilan bog'liq bir qancha afzalliklarni taklif qiladi. Birinchidan, autentik materiallar o'quvchilarni kontekstda sohaga oid terminologiya bilan tanishtirish orqali so'z boyligini o'zlashtirishni osonlashtiradi va shu bilan ularning ixtisoslashgan so'z boyligini tushunish va saqlashni kuchaytiradi (Grellet, 1981[5]; Laufer & Shmueli, 1997[7]). Ikkinchidan, autentik materiallar o'quvchilarga real hayotdagi muloqot namunalari bilan shug'ullanish, murakkab matnlarni tahlil qilish va kontekstdan ma'no chiqarish imkoniyatini berish orqali tushunish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi (Ur, 1996[12]; Peacock, 2001)[9]. Uchinchidan, autentik materiallar talabalarni global arxitektura va qurilish hamjamiyatida keng tarqalgan turli xil til va madaniy istiqbollarga ochib berish orqali madaniy ong va madaniyatlararo kompetentsiyani rivojlantiradi (Kramersch, 1993[6]; Byram, 1997[2]).

O'qituvchilar arxitektura va qurilish talabalari uchun til o'rgatish o'quv dasturlariga autentik materiallarni samarali integratsiya qilish uchun turli strategiyalardan foydalanganlar. Ushbu strategiyalar talabalarning akademik va kasbiy qiziqishlariga mos keladigan tegishli materiallarni tanlashni, tushunish va tahlil qilishni qo'llab-quvvatlash uchun iskala faoliyati, hamkorlikda o'rganish tajribasini rivojlantirish va autentik materiallarga kirish va aloqani yaxshilash uchun texnologiyadan foydalanishni o'z ichiga oladi (Dudley-Evans va Sent-Jon, 1998[4]; Tomlinson[11], 1998; Braun, 2007[1]).

Til o'rgatish o'quv dasturlariga autentik materiallarning integratsiyalashuvi talabalarning arxitektura va qurilish ta'limida leksik til ko'nikmalarini oshirish uchun muhim va'da beradi. Talabalarni o'z

sohalarida autentik tildan foydalanishga ochib berish orqali, autentik materiallar soʻz boyligini oʻzlashtirishga, tushunish qobiliyatlarini rivojlantirishga, madaniy xabardorlikka va umumiy tilni bilishga yordam beradi va shu bilan talabalarni arxitektura va qurilish sohasida muvaffaqiyatli martaba uchun tayyorlaydi. Autentik onamni quchoqlab Talabalarni arxitektura chizmalari, loyiha hujjatlari, sanoat hisobotlari va multimedia resurslari kabi asl materiallarga singdirish orqali oʻqituvchilar sinfdagi taʼlim va real amaliyot oʻrtasidagi tafovutni bartaraf etadigan mazmunli oʻrganish tajribasini taqdim etishlari mumkin. Ushbu kirish arxitektura va qurilishda leksik til koʻnikmalarining ahamiyatini oʻrganish uchun zamin yaratadi va ushbu fanlar doirasida talabalarning tilni oʻzlashtirish va tushunishni boyitish uchun autentik materiallarning imkoniyatlarini taʼkidlaydi.

Tadqiqot metodologiyasi. Autentik materiallar oʻquvchilarga kontekstda real hayotdagi tildan foydalanishni taʼminlash orqali til oʻqitishda muhim rol oʻynaydi. Arxitektura va qurilish taʼlimi sohasida asl materiallarni birlashtirish oʻquvchilarning leksik til koʻnikmalarini oshirish uchun noyob imtiyozlarni taqdim etadi. Oʻylab topilgan darslik mashqlaridan farqli oʻlaroq, autentik materiallar kasbiy muhitda keng tarqalgan til va muloqot modellarini aks ettiradi va shu bilan talabalarni oʻz sohasining lingvistik manzarasiga singdiradi.

Autentik materiallarning asosiy afzalliklaridan biri ularning talabalarning ilmiy va kasbiy qiziqishlariga mos kelishidir. Arxitektura chizmalari, qurilish loyihalari hujjatlari, sanoat hisobotlari va multimedia resurslari kabi materiallarni tanlab, oʻqituvchilar oʻquvchilarga real ssenariylarda duch keladigan autentik tilni taqdim etishlari mumkin. Ushbu dolzarblik talabalarda ichki motivatsiyani kuchaytiradi, chunki ular oʻzlashtirgan til koʻnikmalarini kelajakdagi martabalariga darhol qoʻllash mumkinligini tan olishadi.

Bundan tashqari, autentik materiallar talabalarga arxitektura va qurilish sanoatiga xos boʻlgan turli xil til xususiyatlari va konvetsiyalari bilan tanishish imkonini beradi. Professional yozishmalar, texnik xususiyatlar va loyiha hisobotlari bilan shugʻullanish orqali talabalar oʻz sohalarida keng tarqalgan domenga xos lugʻat, maxsus terminologiya va nutq shakllari bilan tanishadilar. Bu ekspozitsiya talabalarning leksik repertuarini boyitibgina qolmay, balki ularning kasbiy kontekstda samarali muloqot qilish qobiliyatini ham rivojlantiradi.

Autentik materiallarning yana bir afzalligi ularning madaniy xabardorlikni va madaniyatlararo kompetensiyani rivojlantirish qobiliyatidir. Arxitektura va qurilish loyihalari koʻpincha turli madaniyatlarga ega boʻlgan mutaxassislarni oʻz ichiga olgan turli guruhlar bilan hamkorlikni oʻz ichiga oladi. Sanoatga xos boʻlgan madaniy xilma-xillikni aks ettiruvchi autentik materiallarni oʻz ichiga olgan holda, oʻqituvchilar oʻquvchilarni turli xil muloqot uslublari, konvetsiyalari va istiqbollari bilan tanishtirishlari mumkin. Ushbu taʼsir oʻquvchilarda empatiya, bagʻrikenglik va madaniyatlararo tushunishni rivojlantiradi, ularni koʻp madaniyatli ish muhitida harakat qilish uchun muhim koʻnikmalar bilan jihozlaydi.

Bundan tashqari, autentik materiallar talabalarning tilni bilish darajasini autentik baholash va baholash imkoniyatini beradi. Talabalarga loyiha hujjatlarini tahlil qilish, arxitektura chizmalarini sharhlash yoki autentik materiallarga asoslangan dizayn takliflarini taqdim etish kabi vazifalarni topshirib, oʻqituvchilar oʻquvchilarning tushunish, tanqidiy fikrlash va autentik kontekstda muloqot qilish qobiliyatlarini baholashlari mumkin. Baholashning bu shakli nafaqat oʻquvchilarning til bilimlari haqida qimmatli tushunchalar beradi, balki til oʻrgatish jarayonida baholash amaliyotlarining autentikligi va asoslilikini oshiradi.

Til oʻrgatish oʻquv dasturlariga asl materiallarni kiritish optimal taʼlim natijalarini taʼminlash uchun ehtiyotkorlik bilan tanlash, moslashtirish va iskala qilishni talab qiladi. Oʻqituvchilar asosiy lugʻatni oldindan oʻrgatish, tushunish strategiyalarini yoʻnaltirish va oʻquvchilarning asl materiallar bilan samarali shugʻullanishini taʼminlash uchun muhokamalarga koʻmaklashish kabi tegishli yordam koʻrsatishlari kerak boʻlishi mumkin. Bundan tashqari, texnologiya va raqamli resurslardan foydalanish interaktiv va multimediyaga boy oʻrganish tajribasini taklif qilib, autentik materiallarga kirishni kengaytirishi mumkin.

Xulosa qilib aytadigan boʻlsak, arxitektura va qurilish yoʻnalishi talabalarining oʻquv va kasbiy faoliyatlarida muvaffaqiyat qozonishlari uchun leksik til koʻnikmalarini rivojlantirish muhim ahamiyatga ega. Autentik materiallar talabalarning soʻz boyligini boyitish, sohada tushunish va muloqot qilish koʻnikmalarini boyitish uchun qimmatli manba boʻlib xizmat qiladi. Autentik materiallarni til oʻrgatish oʻquv dasturlariga integratsiyalash orqali oʻqituvchilar talabalarga arxitektura va qurilish sohasida malakali kommunikator va bilimli amaliyotchi boʻlish imkoniyatini berishi mumkin.

Ushbu sohadagi kelajakdagi tadqiqotlar arxitektura va qurilish talabalari o'rtasida leksik til ko'nikmalarini oshirishda o'ziga xos autentik materiallar va o'quv strategiyalarining samaradorligini o'rganishi mumkin. Bundan tashqari, asl materiallarga asoslangan tilni o'qitishning talabalarning akademik muvaffaqiyati va kasbiy muvaffaqiyatiga uzoq muddatli ta'sirini o'rganish o'qituvchilar va o'quv dasturlarini ishlab chiquvchilar uchun qimmatli tushunchalarni beradi. Bundan tashqari, arxitektura va qurilish talabalarining til o'rganish ehtiyojlariga moslashtirilgan raqamli platformalar va resurslarni ishlab chiqish autentik materiallarga kirishni kengaytirishi va til o'qitishda innovatsion pedagogik yondashuvlarni ilgari surishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

Brown, H. D. (2007). *Teaching by principles: An interactive approach to language pedagogy*. Pearson Longman.

Byram, M. (1997). *Teaching and assessing intercultural communicative competence*. Multilingual Matters.

Crespo, M. R., & Delgado, E. G. (2012). Authentic materials in the EFL classroom: An aid or a hindrance? *Porta Linguarum*, 18, 137-152.

Dudley-Evans, T., & St. John, M. J. (1998). *Developments in ESP: A multi-disciplinary approach*. Cambridge University Press.

Grellet, F. (1981). *Developing reading skills: A practical guide to reading comprehension exercises*. Cambridge University Press.

Kramersch, C. (1993). *Context and culture in language teaching*. Oxford University Press.

Laufer, B., & Shmueli, K. (1997). Memorizing new words: Does teaching have anything to do with it? *RELC Journal*, 28(1), 89-108.

Peacock, M. (1997). The effect of authentic materials on the motivation of EFL learners. *ELT Journal*, 51(2), 144-156.

Peacock, M. (2001). Pre-service ESL teachers' perspectives on mainstreaming: A narrative inquiry. *TESOL Quarterly*, 35(2), 233-262.

Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2001). *Approaches and methods in language teaching*. Cambridge University Press.

Tomlinson, B. (1998). *Materials development in language teaching*. Cambridge University Press.

Ur, P. (1996). *A course in language teaching: Practice and theory*. Cambridge University Press.

Zhang, X. (2014). The application of authentic materials in college English teaching. *Journal of Language Teaching and Research*, 5(5), 1182-1186.